

Wonion
T.a.v. Dhr. L. Klein Gunnewiek
Postbus 145
7071 BV Ulf

Doetinchem, 13 juli 2018

Betreft: briefrapport indicatief ecologische onderzoek
Project: 5491.005
Opsteller: Guus Jenniskens

Geachte heer Klein Gunnewiek,

Inleiding

Econsultancy heeft van Wonion op 18 mei opdrachtverlening gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de Heuvelstraat 3-42 te Silvolde.

Het quickscan flora en fauna is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in februari 2018 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 5491.003).

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er op sommige punten meer informatie is benodigd. De opdrachtgever Wonion wil van alle soortgroepen waar aanvullend onderzoek voor benodigd blijkt te zijn (huismus, gierzwaluw en vleermuizen) een indicatief onderzoek bestaande uit een enkele inventarisatieronde per soort(groep). Dit wijkt echter af van de protocollen van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" waar Econsultancy lid van is. De resultaten zullen niet gebruikt kunnen worden om soorten of functies uit te kunnen sluiten. Aan de hand van het indicatief ecologisch onderzoek kunnen en zullen door Econsultancy geen adviezen worden ontleend. Aanvullende adviezen op grond van de gevraagde onderzoeksopzet zijn in tegenspraak met de gedragscode van het Netwerk Groene Bureaus.

De resultaten zullen niet kunnen worden gebruikt om een ontheffing van de Wet Natuurbescherming te verkrijgen.

LOCATIEGEGEVENS

De onderzoekslocatie ($\pm 1,6$ ha) bestaat uit de woonpercelen Heuvelstraat 3-42 (even en oneven, met uitzondering van de percelen 23-29 oneven). De onderzoekslocatie is gelegen in de kern van Silvol-de. In figuur 1 is de luchtfoto van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 41 C (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 223.760$, $Y = 435.830$

Figuur 1. Luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving.

De onderzoekslocatie betreft 36 woningen en diens tuinen aan de Heuvelstraat. Alle woningen hebben muren zonder openingen naar de spouwmuur op een hoogte van 1,5 meter of meer. De woningen hebben diverse typen daken, echter alle woningen hebben een zadeldak met dakpannen. De onderzoekslocatie wordt doorsneden door de openbare weg Heuvelstraat. Het openbaar groen en de tuinen behoort ook tot de onderzoekslocatie. In diverse tuinen zijn stenen schuren aanwezig.

De directe omgeving van de onderzoekslocatie bestaat voornamelijk uit woonhuizen met tuinen en de bijbehorende straten. Circa 150 meter ten westen van de onderzoekslocatie zijn diverse weilanden en sloten gelegen.

Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens de bestaande bebouwing op de onderzoekslocatie te slopen.

RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet Natuurbescherming er op sommige punten meer informatie is benodigd: vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen.

Vleermuizen

De te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Bij het aantreffen van verblijfplaatsen van vleermuizen is bij de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming naar verwachting niet te vermijden en is daarom een ontheffingsaanvraag aan de orde. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een projectplan, dienen vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie Gelderland, middels een ontheffingsaanvraag.

Huismus

De nesten van huismussen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder de beschermingscategorie 2 van vogelnesten. Dit zijn nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. Volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming is het verboden nesten van huismussen te beschadigen, te vernielen of weg te nemen.

Indien er op de onderzoekslocatie nestplaatsen van huismussen aanwezig zijn, hetgeen op basis van de huidige informatie niet is uit te sluiten, zal de voorgenomen ingreep kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen of er broedgevallen van de huismus op de onderzoekslocatie aanwezig zijn dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen van de soort.

Gierzwaluw

De nesten van de gierzwaluw zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder de beschermingscategorie 2 van vogelnesten. Dit zijn nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.

Volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming is het verboden nesten van gierzwaluwen te beschadigen, te vernielen of weg te nemen.

De te slopen bebouwing is potentieel geschikt als nestlocatie voor de soort. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een nestlocatie van gierzwaluw kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen of er broedgevallen zijn dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen van deze soort (periode juni t/m half juli).

Steenmarter

Gelet op de recentelijke leegstand zal het op de onderzoekslocatie niet gaan om een vaste voortplantingsplaats maar om een dagrustplaats. Het verstoren van een steenmarter is niet verboden. Voor het verstoren van een vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen is geen ontheffing noodzakelijk indien wordt gewerkt conform een de voorwaarden in een goedgekeurde gedragscode, vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. In de praktijk betekent dit vooral dat voorkomen moet worden dat tijdens de werkzaamheden dieren verwond of gedood worden.

Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

UITVOERING

Een indicatief onderzoek wijkt af van de gedragscode en het protocol zoals voorgeschreven staat voor aanvullend ecologisch onderzoek door branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus". Econsultancy zal met een indicatief onderzoek geen adviezen kunnen en mogen ontleen aan de opdrachtgever, betreft functie of aan- en afwezigheid van beschermde soorten.

Het indicatief onderzoek bestaat uit een veldbezoek, tijdens het veldbezoek zal gelet worden op de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten.

Huismus

Voor het indicatief onderzoek naar huismus zal op aangeven van de opdrachtgever een ochtend veldbezoek plaatsvinden binnen de periode van 1 april tot 15 mei. Tijdens het veldbezoek zal worden gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden.

Gierzwaluw

Voor het indicatief onderzoek naar gierzwaluw zal op aangeven van de opdrachtgever een veldbezoek plaatsvinden binnen de periode van 1 juni en 15 juli. Het veldbezoek vindt plaats gedurende de avondschemering. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het "gieren" van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen.

Vleermuizen

Gelet op de geschiktheid van de bebouwing op de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal het volgende aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van de bebouwing voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functie noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming. Op aangeven van de opdrachtgever zal een veldbezoek worden uitgevoerd in de kraamperiode (half mei tot half juli). Dit onderzoek zal gecombineerd worden met het bezoek de voor gierzwaluw. Op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van twee waarnemers per veldronde.

Voor het onderzoek wordt gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Overzicht veldbezoeken

Het indicatief onderzoek zal bestaan uit één veldbezoek per soort. Onderstaande tabel bevat een globale planning van de uit te voeren veldbezoeken.

Tabel 1.   Onderzoeksinspanning per soortgroep

		april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	tijdstip	-		1 x avond*		-	
	datum			25-06-2018			
	functie			kraamverblijf			
huismus	tijdstip	1 x overdag	-				
	datum	14-05-2018					
	functie	territorium					
gierzwaluw	tijdstip	-		1 x avond*		-	
	datum			25-06-2018			
	functie			nestlocaties			

* Het veldwerk wordt door twee personen uitgevoerd.

RESULTATEN INDICATIEF ECOLOGISCH ONDERZOEK

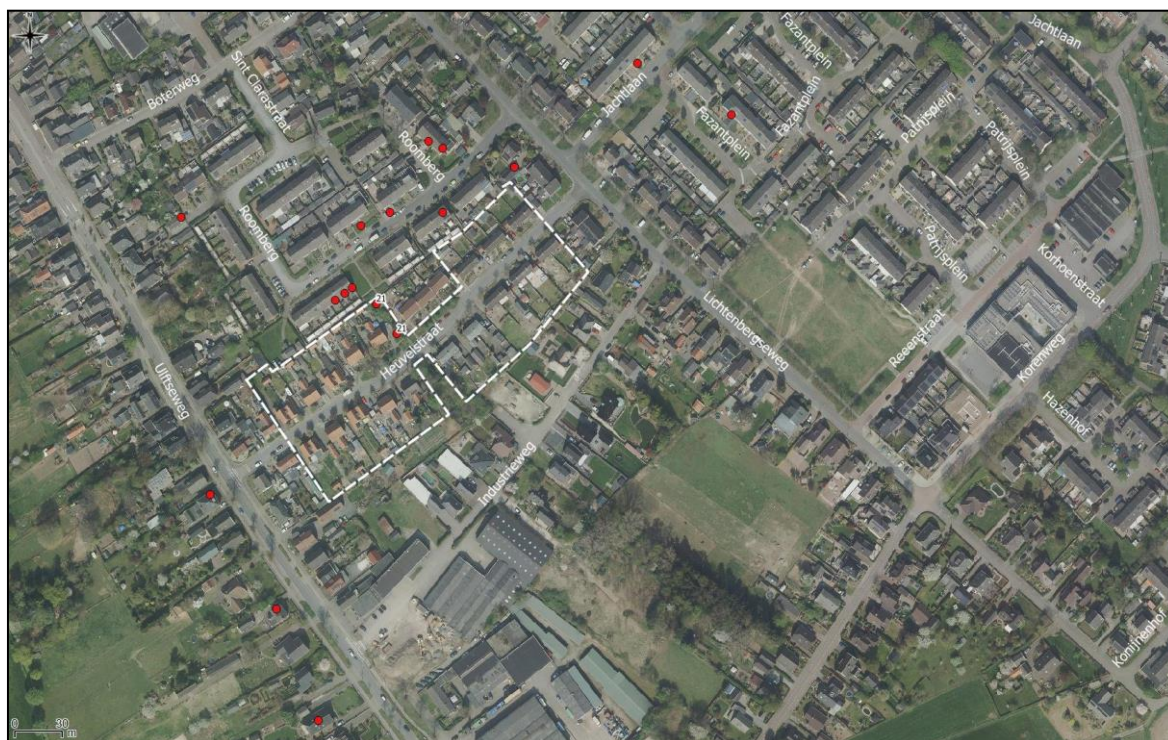
Onderstaande gepresenteerde resultaten zijn afkomstig van een enkele inventarisatieronden per soort(groep). Dit wijkt echter af van de protocollen van de branchevereniging “Netwerk Groene Bureaus” waar Econsultancy lid van is. De resultaten zullen niet gebruikt kunnen worden om soorten of functies uit te kunnen sluiten. Aan de hand van het indicatief ecologisch onderzoek kunnen en zullen door Econsultancy geen adviezen worden ontleend. Aanvullende adviezen op grond van de gevraagde onderzoeksopzet zijn in tegenspraak met de gedragscode van het Netwerk Groene Bureaus. De resultaten zullen niet kunnen worden gebruikt om een ontheffing van de Wet Natuurbescherming te verkrijgen.

Broedvogels

Huismus

Tijdens het veldbezoek was de weersomstandigheid voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens het veldbezoek op 14 mei was de temperatuur 21°C. De windsnelheid lag beneden de 3 Bft. en er was geen sprake van neerslag. Het veldwerk is door één medewerker uitgevoerd.

Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, die zij via de dakgoot kunnen bereiken. Tijdens het indicatiefonderzoek zijn er twee huismussen op de onderzoekslocatie waargenomen in de struiken van huisnummer 21 (zie figuur 2). In de omgeving van de onderzoekslocatie werden diverse huismussen waargenomen. **Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan niet worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor huismus.**

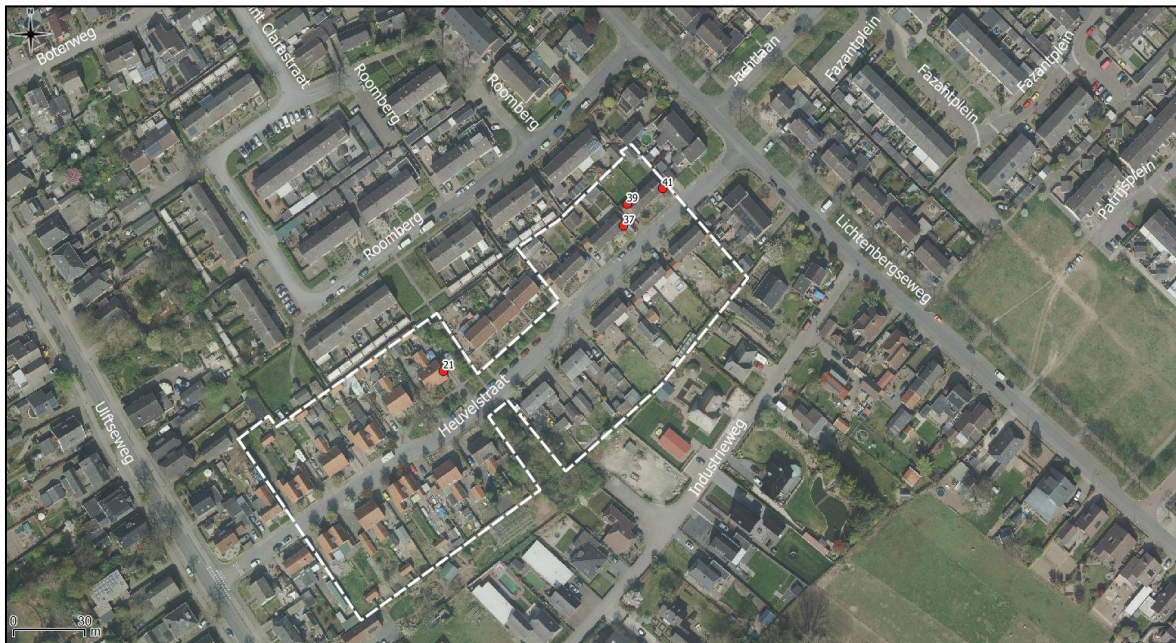

Figuur 2. Luchtfoto van de onderzoekslocatie met daarop zingende mannetjes waargenomen tijdens één huismusronde.

Gierzwaluw

Tijdens het veldbezoek was de weersomstandigheid voor het waarnemen van gierzwaluwen gunstig. Tijdens het veldbezoek op 25 juni was de temperatuur 16°C. De windsnelheid lag beneden de 3 Bft. en er was geen sprake van neerslag. Het veldwerk is door twee medewerkers uitgevoerd en is gecombineerd met vleermuisonderzoek.

Gierzwaluwen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen en openingen onder boeidelen. Gierzwaluwen vliegen gegroepeerd met hoge snelheden tussen de gebouwen door en vliegen daarbij plotseling ergens binnen. Tijdens de betreffende avondronde zijn er enkele tientallen gierzwaluwen boven de onderzoekslocatie waargenomen. Op de onderzoekslocatie zelf zijn vier invliegende gierzwaluwen waargenomen onder het dak van de huisnummers, 21, 37, 39 en 41 (zie figuur 3). Dit duidt op een nestlocatie van deze soort. **Gezien de hoeveelheid gierzwaluwen boven de onderzoekslocatie, het geringe aantal waargenomen invliegende gierzwaluwen en het feit dat er één ronde is uitgevoerd, kan op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan niet worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing nog meer vaste rust- en verblijfplaats vormt voor gierzwaluw.**

Figuur 3. Locaties waar invliegende gierzwaluwen zijn waargenomen bij de huisnummers 21, 37, 39 en 41.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek was de weersomstandigheid voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Tijdens het veldbezoek op 25 juni was de temperatuur 16°C. De windsnelheid lag beneden de 3 Bft. en er was geen sprake van neerslag. Het veldwerk is door twee medewerkers uitgevoerd en is gecombineerd met gierzwaluwonderzoek, het veldwerk betreft een avondronde.

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie

Tijdens het veldbezoek zijn er twee uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen onder de kantpannen van de huisnummers 19 en 35 (zie figuur 3). Een half uur na zonsondergang waren er een kleine tien foeragerende gewone dwergvleermuizen aanwezig in de Heuvelstraat, deze verdwenen gedurende avond. Boven de Lichtenbergseweg welke kruist met de noordzijde van de Heuvelstraat vlogen vier laatvliegers over in noordelijke richting. **Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan niet worden uitgesloten dat er in de te slopen bebouwing nog meer verblijfplaatsen aanwezig zijn of welke functies deze dienen.**

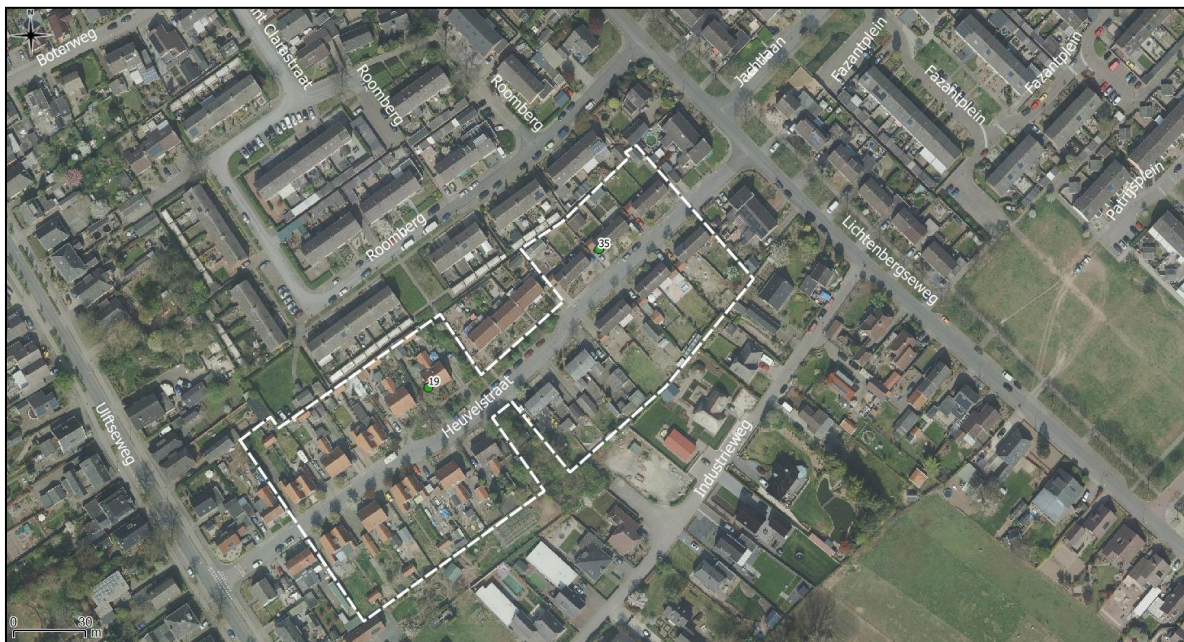
Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie zijn niet bekend en niet onderzocht tijdens het indicatiefonderzoek naar vleermuizen.

Foeragerende / passerende vleermuizen

Tijdens het veldbezoek werden kort na zonsondergang diverse foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze verdwenen later op de avond.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Of er door de herstructurering van de onderzoekslocatie vliegroutes worden verstoord is niet uit te sluiten op basis van de huidige onderzoeksinspanning.

Figuur 4. Locaties op de onderzoekslocatie waar uitvliegende gewone dwergvleermuizen zijn waargenomen (huisnummers, 19 en 35).

SAMENVATTING

Het indicatief ecologisch onderzoek dat is uitgevoerd, geeft een indicatie of de zoals in de quickscan geadviseerde nader onderzochten soorten (huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen) aanwezig zouden kunnen zijn. Wat blijkt uit de resultaten en waarnemingen van de enkele veldbezoeken per soort(groep) dat de bebouwing op de onderzoekslocatie uitermate geschikt is voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Alleen een volledig aanvullend onderzoek naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen kan de volledige hoeveelheid nesten, verblijfplaatsen en functies in kaart brengen.